

Dat was Pim Gras, dit is H III, NOS Jazz, Mdr. De Geschiedenis van de Jazz, deel 40. *(zie onder pag 2 deel 39)*

laat 1

The Jungle Band: Creole Rhapsody (Duke Ellington)
B/laatste - 6:00 - Coral COPS 2863

Onder het pseudoniem 'The Jungle Band' nam Duke Ellington 20 januari 1930 voor Brunswick in New York zijn "Creole rhapsody" op. In deze eerste grammofoonplaat-versie duurde het werk 6 minuten en besloeg twee kanten van de toenmalige 25 cm plaat die 78 toeren maakte. Voor jazz destijds een ongehoorde uitgave en Ellington's manager *J.M.* heeft er met de maatschappij nog aardig wat moeilijkheden over gehad. Voor "Creole rhapsody" gebruikte Ellington materiaal uit zijn "Move over" van 1928, als vorm koos hij drie thema's van respectievelijk 8, 12 en 16 maten lengte, het laatste, door de twee trombones in de toen hoogst ongebruikelijke verdeling van 5, 5 en 6 maten. Het tempo was orthodox, steeds ~~een~~ en hetzelfde. Dat veranderde bij de tweede plaatversie, voor Victor in Camden op 11 juni 1931, en ook het derde thema werd wat gewijzigd. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~. Kwa soli veranderde er weinig: Barney Bigard-klarinet, Duke Ellington-piano, Cootie Williams-trompet, Johnny Hodges-altsaxofoon, en Freddie Jenkins-trompet, dan in de eerste versie nog Carney op baritonsaxofoon, maar in de nu volgende de trompettisten Whetsol en Williams. De Victor-opname van "Creole rhapsody".

laat 2

Duke Ellington a/h Orchestra: Creole Rhapsody (Duke Ellington)
B/4 - 8:24 - RCA 741.068

Duke Ellington and his Orchestra: "Creole rhapsody", voor Victor in Camden, New Jersey, 11 juni 1931; ~~en~~ nog uitgebreider dan die van januari voor Brunswick: nu twee kanten van een 30 cm plaat en 8:24 lang. 1932 betekende voor de V.S. het dieptepunt van de economische depressie, wat hier toen 'de crisis' heette. Duke Ellington had er hoegenaamd geen last van. Hoewel de band februari 1931 de Cotton Club had verlaten, nadat het engagement ^{daar} in december 1927 ~~was~~ ~~was~~ begon, was er zoveel theater- show- en radio-werk, en een geregeld terugkeren naar de Cotton Club maar nu voor veel kortere perioden, dat het orkest en zijn leider er financieel zeer goed voor stonden. En er kwam een vaste verbinding met Brunswick/Columbia, geen pseudoniemen meer, maar op het label 'Duke Ellington and his famous orchestra'. Hoe goed het ging blijkt ook uit de vergroting van het orkest - in februari werd de trombone-sectie tot drie uitgebreid door toevoeging van de virtuoze Lawrence Brown die Ellington in '30 bij Louis Armstrong gehoord had in Los Angeles, ^{en} in april kwam alt-saxofonist Otto Hardwicke als vierde rietblazer erbij, terug dus, hij had tot '28 bij de band gespeeld.

Want

En alsof dat nog niet genoeg was nam Ellington nu voor het eerst een vocaliste vast bij zijn orkest: Ivie Anderson.

2 februari 1932 neemt de band voor het eerst in de nieuwe situatie op voor Brunswick/Columbia. Een stuk van Ellington waarin dat speciale ritmische facet van jazz, genoemd 'swing', maar tot dan alleen door wat musici gebruikt, ~~publiekelijk~~ openbaar wordt gemaakt.

"It don't mean a thing if it ain't got that swing".

aat 3 Duke Ellington a/h Famous Orchestra: It don't mean a thing (Ellington)
4/4 - 3:09 - CBS 88000

"It don't mean a thing if it ain't got that swing", New York, 2 februari 1932 met zangeres Ivie Anderson, trombonist Joe Nanton, baritonsaxofonist Harry Carney en altsaxofonist Johnny Hodges. 'Swing' had bij Ellington in dit stuk een ritmische betekenis. Uit de tekst: 'Wat voor muziek ook, Sweet (dat was o.a. zoete, keurige dansmuziek), of Hot, (heet, waarmee pure Jazz werd aangeduid), je moet ~~het~~ ritme ~~xxxxxxx~~ volhouden en het alles geven wat je in je hebt'. Hoewel deze mededeling en muzikaal en erotisch uitgelegd kan worden -zo zal die ook best bedoeld zijn- stond de muzikale toch wel voorop. Swing was de voor jazz kenmerkende stuwung, zwevende stuwung in de ritmiek - en voor het eerst werd dit facet duidelijk genoemd. Daarna, vooral sinds 1935, werd het woord Jazz een tiental jaren lang vervangen door het woord Swing. Dat was 'hep', bij de tijd, later 'hip' genoemd. Waar de oorspronkelijke betekenis van Jazz een ~~synonym~~ ^{synonym} voor 'fuck' was, neuken, en de vermaarde literaire criticus Edmund Wilson hoorde in 1926 nog in New Orleans de vraag: wanneer heb je voor het laatst ge-jazzed - 'When did you jazz last?' - vanwege die oorspronkelijke betekenis had men in de V.S. rond 1920 zo'n last met dat woord. De verandering in Swing was dus welkom, nu was het een net en modern begrip. De weerstand bij vooral natuurlijk het establishment tegen het woord jazz en dus de daarnaar genoemde muziek, kwam vooral uit het Zuiden. In New Orleans ontkende men nog jaren lang dat de stad ook maar iets met die muziek te maken had. The South met zijn blanke angst voor zwart, en tegelijk de stille mythe dat alle Negers sexuele krachtpaters zijn. Die mythe, blanke sexule frustratie, verklaart voor een deel de nu minstens 80 jaar aanhoudende stroom van valse verkrachtingsaangiften, tot in de jaren '40/'50 vaak uitlopend op lynchings, en nog steeds doodstraf of levenslang als de verdediging niet sterk staat. Jazz. Erotiek. Jazz in de jaren dertig vervangen door Swing. Frappant is dan dat in de jaren zestig de vraag 'Do you swing' -Swingt u- betekende: gaat u met mij naar bed.

Duke Ellington 1932. De 'Raaring twenties', de Jazz Age hebben we achter de rug, we gaan het Swingtijdperk, de Swing Era in. Midden in de crisis. Op dat onbegrijpelijke moment lanceert de Radio Corporation of America, RCA, de electronica maatschappij die in '28 de platenmaatschappij Victor gekocht had, een sensationele nieuwigheid: de langspeelplaat. Dat heette ~~Vitrolac~~ toen ~~het nog niet zo, het was de~~ 'Vitrolac'-plaat. Tot dan werden grammofoonplaten geperst uit materiaal dat een vermenging ^{Van} ~~was~~ gemalen lei-steen met schellak was. De omwentellingsnelheid was 78 toeren per minuut, op de 25 cm platen ging drie minuten, op de 30 cm die praktisch alleen voor klassieke muziek gebruikt werden, tussen de vier en vijf minuten⁵. Nu kwam RCA-Victor met die 'Vitrolac'-plaat van kunststof, een vroeg soort plastic, 25 cm diameter, met dezelfde groef als op de 78-toeren-plaat, maar met een omwentellingsnelheid van 33 1/3 toer in de minuut - dus net als onze LP die in 1948 op de markt kwam. Er ging nu maximaal 8 minuten op één kant, de geluidskwaliteit was veel beter, en er was aanzienlijk minder ruis dan op de leisteel/schellak platen.

Maar - je moest er een speciale lichtgewicht pick-up voor hebben op een speciale 33 1/3-toer draaitafel. En wie had daar in 1932 geld voor. Vrijwel niemand, en het hele project ging dan ook volstagen de mist in. Er werd vooral klassiek opgenomen voor Vitrolac, ~~en~~ alleen Columbia's Duke Ellington werd voor jazz uitgenodigd. En wat gebeurde er dus: een keurige medley van "Mood indigo" zonder die prachtige drie-blazers instrumentatie, een afgezwakt "Hot and bothered", en "Creole love call". Maar opname-technisch was het uitstekend, en dat kunnen we nu nog horen: 3 februari 1932, één dag na "It don't mean a thing" / Duke Ellington op Victor's 'Vitrolac'-langspeelplaat. ~~and~~

Slot van deel 40 in De Geschiedenis van de Jazz, ~~WIKIKI~~ MdR.

aat 4 Duke Ellington and his Orchestra: Mood indigo (Ellington, Bigard, Mills)
 B/1 - 7:37 - RCA 741.085 Hot and bothered (Ellington)
 Creole love call (Ellington, Miley, Jackson)

Tot slot en - en de volgende keer met
 0 0 0 0 0

;-) dan meer over - uit 1932 -